

begrip

moslims

christenen

Nr 44 mrt/apr.'79
abt. f 15.--
losse nrs f 2.20
giro 815474
t.n.v.P.Backx

ISLAM EN STAAT
DE KORAN EN DE ISLAMITISCHE ETHIEK
UIT DE AKTUALITEIT

"Begrip"
Wüstelaan 80
Santpoort

Ten geleide

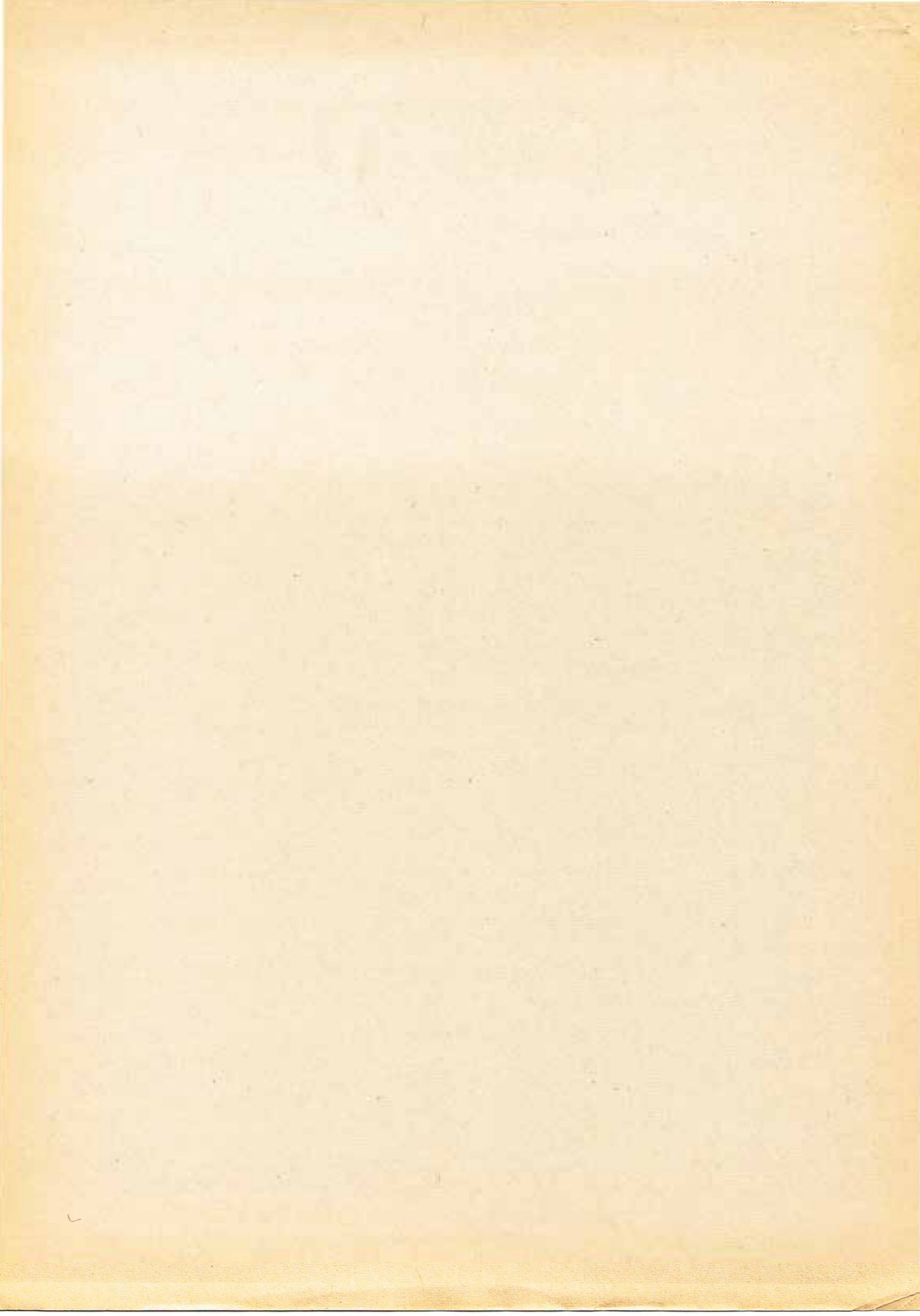
"Din wa dawla", godsdienst en gemeenschap is in de Islam een geijkte uitdrukking om aan te geven dat Islam behalve godsdienst ook een maatschappijvisie, een cultuur- en rechtsorde inhoudt.

De Westerse wereld is in de loop van de geschiedenis, door scheiding van Kerk en Staat en sekularisatie op alle terreinen, ontgroeid aan deze zienswijze en reageert met een zekere huiver bij het lezen van krantenberichten over de herinvoering van de "Shari'a, (de islamitische wet) waarbij men dan vooral voor ogen heeft de lijfstraffen die beelden uit onze Middeleeuwen oproepen.

Uit het bericht "uit de aktualiteit" kunt u lezen dat vertegenwoordigers van belangrijke moslimorganisaties in gesprek met de Wereldraad van Kerken te Geneve van 12-14 maart jongstleden, hun bezorgdheid hebben uitgesproken over ongenueanceerde berichtgeving in de Westerse wereld over wat men pleegt te noemen het Islamitisch reveil.

We nemen daarom liever de draad op bij "Islam en Staat" en we vragen ons af of de stromingen die de moslimwereld beroeren op de dag van vandaag misschien geen aanzet zijn voor een nieuwe toekomst van het politiek-maatschappelijk leven in de Islam.

P. Backx

ISLAM EN STAAT.

Een nieuwe toekomst voor de Islam in het politiek-maatschappelijke leven?

Als in de kranten van de laatste tijd verhalen verschijnen over het herinvoeren van lijfstraffen, op voorschrift van de Koran-wetgeving, in Pakistan, Libye en Saoudi-Arabië, als men de leidende rol van de conservatieve religieuze leiders in Iran ziet en hun streven naar een Islam-republiek, als men hoort over een opleven van religieus fanatisme in Turkije en Egypte dan bekruipt de lezer het gevoel dat de wereld van de Islam aan het terugvallen is in een situatie waar een bekrompen ouderwetse geloofsbeleving de boventoon voert. Men kan zich afvragen of dit nu slechts een toevallige samenloop van omstandigheden is ofwel een tijdelijke terugval omdat men hier en daar wat te hard van stapel was gelopen of dat het misschien een wezenlijke trek van de Islam is.

In sommige moslemkringen zal men de voorafgaande opmerkingen meteen karakteriseren als imperialistische, westerse verdachtmakingen van een streven naar eigen identiteit van een deel van de Derde Wereld.

Dit lijkt echter een al te goedkope weerlegging van een hele serie duidelijke feiten.

De Islam is meer dan een godsdienst.

Vanuit Europees standpunt beschouwd is de gemeenschappelijke noemer van al deze berichten het zich beroepen op de traditie van de Islam.

Deze godsdienst oefent zijn invloed niet alleen uit op religieus terrein, maar ook op terreinen waar volgens de westerse zienswijze de godsdienst zich buiten moet houden. Dit ligt echter geheel in de lijn van de Islam welke behalve godsdienst ook een maatschappijvisie, een cultuur en een rechtsorde vertegenwoordigt. Alle facetten van het dagelijkse leven moeten dus getoetst worden aan de Islam; er bestaat geen scheiding tussen het sociale en het profane, tussen het geestelijke en het wereldlijke.

Deze basisvisie op het gehele leven wordt nog steeds door het overgrote deel van de moslems gedeeld. Binnen de Islam wordt nog nauwelijks aan deze waarden getornd en zij vormen de basis voor een saamhorigheidsgevoel dat zich manifesteert als er een bedreiging van buitenaf opdoemt.

Pogingen tot modernisatie in de 20ste eeuw.

Toch leek het er de laatste decennia op dat de contacten met het Westen, de toenemende industrialisatie en de daarmee gepaard gaande modernisatie zouden leiden tot een nieuwe, liberalere opvatting van de rol van de Islam. Men trof Moslems die zich kritisch ten opzichte van bepaalde gebruiken en denkbeelden opstelden. Vrijere opvattingen in de sociale contacten, openlijk doorbreken van rituele voorschriften als vastenmaand en alcoholverbod leken getolereerd te worden. Maar dit alles bleef beperkt tot een kleine bovenlaag van de islam-samenleving. Bij de grote massa werkte dit niet aanstekelijk maar riep het eerder reacties op in de richting van onvoorgaande-lijke terugkeer naar de oude tradities.

Dit leidde in vele gevallen tot uitingen van onverdraagzaamheid: het ingooien van ruiten van hotels en cafés waar alcohol werd geschonken, het lastig vallen van meisjes die niet "kuis" genoeg gekleed waren etc.

Dit neemt niet weg dat een tijd lang een deel van de wereld van de Islam zijn hoop gesteld had op geïmporteerde ideologiën, of dat nu het 19de eeuwse Europese nationalisme was of het 20ste eeuwse socialisme.

Daar waar een religieus gemengde bevolking bestond zoals in het Midden-Oosten, waar belangrijke groepen christenen zich hadden weten te handhaven temidden van de moslembevolking, zag men een gezamenlijke nationale strijd tegen de otomaanse en later Europese overheersers.

In Turkije wist een nationale leider als Kemal Atatürk, die geen geheim maakte van zijn minachting voor de godsdienst, de massa's achter zich te krijgen en de shah van Iran heeft aanvankelijk toch niet alleen onder een corrupte klik van profiteurs en militairen steun gevonden voor zijn verheerlijking van het oude Perzische Rijk van voor de Islam. Ook een Bourguiba van Tunesië was op een gegeven moment meer gecharmeerd van het punische verleden van het in Tunesië gelegen Carthago dan van de arabische of islamitische solidariteit.

Redenen voor een terugkeer naar de Islam.

Maar de aantrekkingskracht van deze buiten de Islam ontstane invloeden lijkt te verbleken. Het nationalistisch georiënteerde socialisme van Nasser waarbij de vijand niet de vreemdeling of de ongelovige was maar het "imperialisme" heeft geen groot succes gehad. Zijn alliantie met de rest van de Derde Wereld en met het socialistische blok hebben geen einde kunnen maken aan de zionistische uitdaging die de staat Israël vormt.

Bovendien Nassers strijd tegen deze staat kreeg tegen zijn bedoeling steeds weer een godsdienstige kleur: de christenen als bondgenoten van het Westen waren verdacht en het gewone volk liet gemakkelijk zich enthousiasmeren door slogans die herinneringen oproepen aan de Heilige Oorlog en waarin duidelijk toespelingen gemaakt werden op de vroegere kruistochten. Deze ideologiën als nationalisme of socialisme hebben de islamwereld ook geen politiek prestige of economische onafhankelijkheid bezorgd. De enige opvijzeling van het zelfvertrouwen kwam van de kant van de feodale oliepotentaten die het Westen bijna op de knieën kregen door hun olieboycot en deze heren manifesteerden zich nu juist als de verdedigers van de oude tradities en van de meest conservatieve opvattingen omtrent de Islam. De pan-arabische beweging heeft bovendien plaats moeten maken voor meer "provinciaal" getinte vormen van nationalisme waarbij de belangen van Egypte, Syrië, Algerije etc. belangrijker zijn dan de inter-arabische solidariteit.

De Islam als verzamelpunt.

In de strijd om de emancipatie en om de bevrijding van de onderdrukking bleek het bovendien verleidelijk om de vijand te identificeren met de ongelovige. Dit gold zowel voor de atheïstische Russen die hun invloed probeerden te vergroten in de Islamwereld en die het aan de moslembevolking van Centraal Azië praktisch onmogelijk maakte om hun godsdienst te beoefenen als voor de christelijke Europeanen en Amerikanen die hun wil trachtten op te leggen dank zij hun technologisch overwicht en die de Islam corrumperen door hun wufte luxe, zedeloosheid en dronkenschap en natuurlijk vooral ook voor het joodse Israël dat onrechtmatig bezit had genomen van gebied dat de Islam toebehoorde. Bij het verzet tegen deze invloeden van buiten gaat de Islam een steeds grotere rol spelen. Het is de katalysator van het verzet, en geïdealiseerde herinneringen aan het verleden dienen als bezieling voor de strijd tegen de vreemde invloed. Wat geldt voor het nationalistisch-politieke terrein geldt ook voor de sociale aspecten van de samenleving. Het socialisme naar westers model wekte verzet door het zware bureaucratistische systeem en het geringe succes van de socialiseringsmaatregelen. Waarom zou men heulen met zo'n geïmporteerd systeem als de Islam zelf als gemeenschap zulke hechte tradities had van saamhorigheid en gelijkheid vroegen velen zich af.

Weerklank bij de politieke leiders.

Politieke leiders zijn natuurlijk niet ongevoelig voor deze sentimenten van de bevolking. Sommigen hebben er aanleiding in gezien om de regels zoals vastgelegd in de Koran herin te voeren als grondwet voor de moderne samenleving zoals b.v. Moammar al Khadafi in Libye.

Anderen waren waarschijnlijk realistischer en gaven, zoals Nasser, toe dat ze niet inzagen hoe een moderne staat geregeerd kan worden aan de hand van Koranregels van 1300 jaar geleden, maar ook zij speelden in op de gevoelens van de massa en verhieven de Islam tot symbool van hun bestuur.

Dit ging echter vaak niet verder dan de bouw van moskeeën en veelvuldig gebruik van Koran-citaten in de politieke redevoeringen. Een ding is echter zeker: in de meeste islamlanden werd het voor een politicus moeilijk om niet minstens lippendienst te bewijzen aan het islam-ideaal. Natuurlijk zijn er stromingen die meer willen. Khadaffi staat niet alleen in zijn streven naar een door de Islam doordrenkte samenleving. De Moslembroederschap in Egypte denkt ook in deze richting waarbij het organisatiemodel en de gebruikte middelen bij de Europeanen echter meteen herinneringen oproepen aan het fascisme.

De eerste revolutie in Iran.

Op dit moment trekt het Islam-reveil in Iran de meeste aandacht. Velen hebben met verwondering gadeslagen hoe een oude religieuze leider van op afstand langzaam maar zeker de spanning heeft opgevoerd, waarbij eerst de shah het land moest verlaten en later ook de regering van premier Bakhtiar verlamd ten onder ging. Ook in Iran werd het verzet gebundeld onder het vaandel van de Islam ofschoon nu al duidelijk is dat dit een gelegenheidsalliantie was van de meest uiteenlopende partijen.

Het was niet de eerste keer dat in Iran de religieuze leiders, de mollahs, bondgenoten vonden bij hervormingsgezinde laïcistische groeperingen. Toen op het einde van de 19de eeuw het toen regerende vorstehuis te grote concessies deed aan het binnendringende Westen waren de religieuze en reformistische leiders bang dat dit zou leiden tot een westerse hegemonie waarbij een autoritair regerend vorst als marionet gebruikt zou worden. Een revolutionaire beweging was het gevolg welke in 1906 leidde tot het uitroepen van een grondwet waarbij de reformisten er in slaagden de macht van de shah aanzienlijk te beperken. Deze grondwet bevatte wel concessies aan het modernisme als het vestigen van burgerlijke rechtbanken, erkenning van de gelijke rechten van alle godsdiensten maar deze pil werd voor de religieuze leiders verguld door een artikel dat stipuleerde dat geen enkele wet in strijd mocht zijn met de koranieke wet; een speciale commissie van mollahs zou hier op toezien.

De Islamrevolutie van Khomeiny.

De dynastie van de Pahlevi, sinds 1925 aan de macht in Iran, ontwikkelde zich de laatste decennia steeds meer in de richting van een autoritair regime dat sterk steunde op westerse technologie.

De reformistische democraten in Iran waren geschokt door de harde aanpak van elke vorm van verzet, de dubieuze buitenlandse politiek en de geest van corruptie rond de shah. De religieuze leiders zagen met vrees de afbrokkeling van het geestelijk gezag, het verdwijnen van de oude godsdienstige tradities en het binnendringen van alle verdorvenheden van het moderne Westen. Opnieuw kwam er een verbond tot stand van alles en iedereen die anti-shah was en het verzet concentreerde zich rond de religieuze leiders die bij het grootste deel van de bevolking nog steeds hoog in aanzien stonden. De ayatollah Khomeiny werd gezien als de onbetwiste leider.

Tegen deze vloedgolf was het regime van de shah niet bestand, maar de eensgezindheid die er was bij het streven naar vernietiging van de heerschappij van de shah is nu minder groot als het er om gaat hoe de gewonnen vrijheid moet worden ingevuld. Iedereen heeft daar zijn eigen ideeën over. De mollahs, en voorop hun leider Khomeiny willen de opperste controle uitoefenen, het recht van censuur. De staat moet gemodelleerd worden aan de hand van de Koran, maar ook Khomeiny is nogal vaag als het erom gaat aan te geven wat dat nu precies in concreto betekent. Dit neemt niet weg dat religieuze minderheden bevreesd zijn voor een tweederangspositie, dat een groot deel van de vrouwelijke bevolking weinig animo toont zich weer te laten terugdringen in een ondergeschikte rol en dat studenten en wetenschapsbeoefenaars niet zitten te springen om de Koran als norm en inspiratie van alle wetenschap.

De Islam heeft geen pasklaar model.

De Islam heeft geen pasklare blauwdruk voor een moderne staat. Zij kan verwijzen naar een glorieus verleden toen in een groot wereldrijk de Islam de dienst uitmaakte, maar de historische en sociale context waren wel verschillend van die van de moderne tijd.

Natuurlijk kan men op een samenleving van nu het etiket "islamitisch" plakken. Men kan dit ook symboliseren door in de grondwet te zetten dat de Islam staatsgodsdienst is, door enige lijfstraffen in te voeren zoals het afkappen van de hand van een dief, het stenigen van een overspelige of het geselen van iemand die dronken is geweest. Men kan bovendien aan schriftgeleerden een voorname plaats toekennen in de samenleving, maar dit alles maakt nog niet dat er een echte islamstaat is. Het blijven uiterlijkheden. Er blijven idealisten die hopen op en streven naar meer.

Khaddaffi doet wanhopige pogingen de hele Lybische samenleving te laten leven naar het gemeenschapsideaal van de Islam, maar het resultaat is dat welgestelde Lybiërs in grote getale de bordelen van Tunis opzoeken en dat de prijs van de whisky op de zwarte markt in Tripoli tot duizelingwekkende hoogte is gestegen.

De illusie van de Islamstaat.

Het lijkt een illusie een staat te willen organiseren die werkelijk leeft volgens het islamideaal. De goede bedoelingen van enkele leiders zullen nooit effectieve invloed hebben op de hele massa. Dit geldt voor de christelijke idealen in Europa, dit geldt ook voor de islamidealën in het Midden-Oosten.

Er wordt wel gezegd dat de Islam minder veeleisend is, dat de Koran al meer juridische structuren biedt en dat de gehele Islam zodoende meer is ingesteld op aanvaarding van de Koran als leidraad, maar praktische voorschriften kunnen de menselijke natuur niet dwingen.

Een duidelijker naar voren schuiven van de Islam als opperste norm in de samenleving zou wel eens kunnen leiden tot een massaal zich afwenden van zo'n geloof dat dan als onderdrukkend wordt ervaren. Tekenen hiervan zien wij nu al bij bepaalde groepen in Iran. Geluiden in deze richting kan men ook horen bij enkelen die zich hebben weten te onttrekken aan de sociale controle van de Islam. Het zijn zeker niet alleen economische motieven die veel islamieten in Europa ervan weerhouden terug te keren naar hun eigen land van herkomst. Natuurlijk mag men een conservatieve belevingsvorm niet identificeren met de wezenlijke missie van het geloof maar waar bestaat dit geloof in zijn ideale pure vorm anders dan in de geest?

Een linkse Islam?

Misschien slagen leiders erin een modernere vorm van de Islam te presenteren; nu lijkt de Islam vaak te dienen als verzamelpunt van verzet tegen bepaalde pro-westerse of pro-communistische regimes. Maar een duidelijk uitgewerkt alternatief wordt niet geboden. Men weet wel waarvan men zich wil bevrijden, maar niet welke inhoud te geven aan de verworven vrijheid. "Fulmineren tegen" is eenvoudiger dan "aansporen tot".

Op de dag van vandaag zijn de meeste leiders die zich beroepen op de Islam nog niet verder gekomen dan terugkeer te prediken naar vroeger, maar het lijkt onwaarschijnlijk dat dit een realiseerbaar ideaal is. Misschien ontwikkelt zich te zijner tijd een marxistisch geïnspireerd links-islamitische beweging, maar aanzetten hiertoe zijn vooralsnog in de huidige islamwereld moeilijk te ontdekken.

H. Obdeijn

(Deze bijdrage is geïnspireerd door de artikelenserie van Maxime Rodinson in het Franse dagblad "Le Monde" in december 1978, verschenen onder de titel: "Réveil de l'intégrisme Musulman?")

DE KORAN EN DE ISLAMITISCHE ETHIEK.

De algemene regel staat in 3, 104, 110, 114; 9, 71.: aansporing tot het behoorlijke en afwering van het verwerpelijke. Dit werd de technische term voor de moslimse ethiek, ook de politieke ethiek. Inhoudelijk betekent dit alle plichten jegens God en medemens (medegelovige) zoals salat, zekat, enz. De voorschriften staan vaak in een eschalotogisch kader: oordeelsdag, hemel en hel.

Het is moeilijk zo niet onmogelijk een volledige ethiek te bouwen op basis van de Koran. Dit heilige boek heeft meestal slechts speciale regels opgesteld wanneer er iets veranderd moest worden in het leven van de oorspronkelijke hoorders in Mekka en Medina. Later werd door wetgeleerden die daartoe kapabel werden geacht (mudjtähids) het ontbrekende aangevuld uit traditie, analogie en consensus van de gelovigen (soms alleen geleerden).

De grenzen waarbinnen gelovige moslims zich bewegen zijn gesteld door God. De mens blijft schepsel, dienaar. Hij wordt hooguit khalifa = plaatsbekleder (Adam 2, 30; David 36, 26). Volgens zijn natuurlijke aanleg is hij geroepen God te zoeken en te dienen (30, 30) God ziet, hoort en weet alles wat de mens doet (4, 135) b.v. of de buit eerlijk wordt verdeeld (8:1 en 27) of men trouw is aan aangegane verplichtingen (16, 90). Matigheid (6, 141) en het houden van een middenkoers zijn het meest kenmerkend voor de moslimse ethiek. Allah overvraagt niemand (6, 152). Hij maakt het de mens niet moeilijk (2: 185). Wetsgeleerden hebben de handelingen in vijf categoriën ingedeeld. Maar die indeling komen we in de Koran nog niet tegen. De dispositie, niyyat, is belangrijk.

De gelovigen worden aangespoord om de volgende deugden te betrachten, vergevensgezindheid (24, 22), vredeliëvendheid (49, 9), nederigheid (17, 37), "loop niet overmoedig op de aarde" vgl. 25, 63; 31, 18; eerlijkheid (ook in de handel 17, 35; 83, 2, 3; geven voor het onderhoud van armen en gehandicapten (24, 22, 61); maar doe niet wel om meer te verkrijgen (74, 6); vriendelijkheid 4, 36 en 6, 151; 17, 22-39 bevat bijna alle 10 geboden!; betrouwbaarheid 5, 1; 23, 8, 25, 72; dankbaarheid 31, 12; ingetogenheid 33, 35; weldoen jegens ouders 2, 83; 6, 151; goede werken 11, 115; 6, 160; vasten 2, 183; pelgrimage 2, 196-203; echte vroomheid 2, 117.

Afkeurenswaardig of verboden zijn de volgende handelingen: doodslag 2, 178 (humanisering van de wedervergelding); onopzettelijke doodslag 4, 92; doden van kinderen (uit armoede) 6, 141 en 17, 31; 5, 32 bevat een belangrijke algemene regel; drinken van wijn 5, 90; eten van varkensvlees 6, 145; nemen van woekerrente 2, 175; ontucht 6, 151; diefstal 60, 12 (vgl. voor de straf 5, 98); afgodendienst (genoten geven) 13, 16; 5, 90; omkoperij 2, 188 enz. enz.

Het Leitmotiv voor goed gedrag in de Koran is steeds dat het coram Deo - voor Gods aangezicht plaats vindt en dat God een rechtvaardige God is zie Daud Rahbar, God of Justice (Leiden: Brill, 1960) p.179: "The answer to why fear-motive prevails in the Qur'an is that Qur'an's God is, before anything else, a strict judge". Vgl. o.a. 2. 44-45; 2.116-117; 2.181 en passim.

J. Slomp

UIT DE AKTUALITEIT.

Van 12 - 14 Maart vond in Geneve een bijeenkomst plaats waarin van gedachten gewisseld werd over urgente zaken met het doel de huidige verstandhouding tussen christenen en moslims te verbeteren.

Deze bijeenkomst was georganiseerd door de onderafdeling van de Wereldraad van Kerken "Dialoog met mensen levend vanuit geloof en ideologiën". Aanwezig waren vertegenwoordigers van de Wereldraad van Kerken, van het Vaticaan, van de Islamitische Conferentie, van de Islamitische wereld Liga, leiders van culturele organisaties zoals "Islam en het Westen", moslim-geleerden en godsdienstige leiders.

Sommige uitgangspunten betreffende de 'goede verstandhouding tussen christenen en moslims werden nog eens bevestigd en toegespitst met name op de berichtgeving in de Westerse wereld over het islamitisch reveal en op de missie- en zendingspraktijken die voor christenen en moslims als om strijd en op onbetamelijke wijze bedreven worden.

Deze uitgangspunten behelsden: de aanhoudende zorg voor wederzijds respect voor ieders geloofsovertuiging; het onderkennen van de verscheidenheid van situaties waarin 800 miljoen moslims en meer dan een miljard christenen verspreid in de wereld, verkeren. De noodzaak om geijkte beeldvorming over elkaar te boven te komen; de gezamenlijke bereidheid om problemen van de mensenrechten aan te pakken; een gemeenschappelijke inzet om missionaire activiteiten die aanleiding geven tot spanningen, te beteugelen; het bevorderen en stimuleren van ontmoeting en samenwerking op ieder maatschappelijk niveau.

Er werd voorgesteld om een aantal conferenties te houden en terreinen te bepalen waarop samenwerking mogelijk is, die dan zouden moeten uitmonden in een internationale conferentie waarin christenen en moslims beiden betrokken zijn. Een ander voorstel hield in om binnen de christelijke en moslimgemeenschappen de discussie aan de orde te stellen over de houding ten aanzien van mensen die een ander geloof belijden. Dit zou bij christenen kunnen bestaan in de uitwerking van de onlangs goedgekeurde "Guidelines on Dialogue in Community" (EPS Nr. 4/46 th year).

Andere bijeenkomsten zouden kunnen gaan over onderwerpen als: godsdienstige opvoeding, familielevens, de islamitische staat en Jeruzalem. Ook werd gesuggereerd dat onderwerpen als mensenrechten, morele plicht tot ontwikkelingshulp, de geestelijke levenskracht van de jeugd en verantwoordelijkheid inzake wetenschap en techniek een goede basis zou zijn voor vruchtbare discussies.

De hoop werd uitgesproken dat zowel christelijk als islamitisch godsdienstig-kulturele organisaties initiatieven zullen nemen of bij zullen dragen om het programma te verwezenlijken van "Samenleven Christenen-Moslims".

Ecumenical Press Service
Wereldraad van Kerken
Geneve

LECTUUR OVER MOSLIMS.

Wie de Islam wil proberen te begrijpen zal zeker kennis moeten nemen van de Koran. De Koran heeft een niet licht te overschatten betekenis voor de moslims. Moslims zijn van mening dat de Koran eigenlijk niet vertaald kan worden. Elke vertaling blijft voor hun besef slechts een interpretatie, vooral wanneer die wordt gemaakt door een niet-moslim.

Met dit voorbehoud beveel ik de "vertaling" van prof. dr. J.H. Kramers aan. Van deze vertaling verscheen in 1978 een zesde druk bij uitgeverij Elsevier in Amsterdam. Het boek kost F 24.50. Kramer's vertaling bevat een korte inleiding, enkele verklarende kanttekeningen en een zeer uitvoerig register van 75 pagina's.

Prof. dr. D.S. Attema heeft in 1962 een duidelijke populaire nederlandse inleiding geschreven op de Koran. De titel luidt: De Koran: zijn ontstaan en inhoud. De uitgever, Kok in Kampen, overweegt een herdruk van dit nuttige werkje.

Als laatste boek over de Koran bevelen we aan: G. Parrinder, Jezus in de Koran, Baarn: ten Have, 1978, 2e druk, f 16.50. Jezus komt in 93 verzen van de Koran ter sprake. Hij zelf is de brug tussen islam en christendom.

Dr. A. Wessels heeft verschillende goede boeken over de Islam geschreven. Een populaire maar niet oppervlakkige inleiding op de islam van zijn hand verscheen bij de Horst in Driebergen. Kosten f 1.00 (te bestellen per giro 42618). Zijn boeken De nieuwe arabische mens (1977, ten Have, f 16.50) en De moslimse naaste (1978, Kok, f 19.50) beveel ik aan voor hen die er niet tegen opzien te studeren.

M.C. Capelle, de bekende schrijver van kinderboeken, schreef over Moslims als bureu (1976, Le Cointre).

In april 1979 komt er een nieuw boek van zijn hand uit bij Kok, als cahier van het christelijk onderwijs: Hij is zoals u. Achtergrondinformatie voor het contact met moslimse kinderen en hun ouders op de christelijke school. Een zeer instruktief boek!

In Joden, Christenen en Moslims; een driehoeksverhouding heeft ondergetekende geprobeerd de relatie tussen die drie abrahamietische religies kort te beschrijven. Met abrahamietisch wordt bedoeld, dat joden, christenen en moslims alle drie in Abraham de vader der gelovigen erkennen. In 1978 verscheen een vierde druk van dit in 1971 geschreven boekje. Uitgave van Kok in Kampen. Te bestellen bij het Dienstencentrum te Leusden. Prijs f 3.75, inclusief porto. Giro-nummer 513153.

Tenslotte wijzen wij nog graag op Begrip moslims-christenen, onder redactie van P. Backx, H. Obdeijn, G. Linsen, J. Rijk en J. Slomp. Begrip kost f 15.-- per jaar. Het wil mensen helpen die direkt met moslims in contact komen. Besteladres: Wüstelaan 80, Santpoort.

J. Slomp

REDAKTIE:

P. Backx, Witte Pater, in dienst van de Cura Migratorum. Eindredakteur.
adres: Kruiskampsingel 365, Den Bosch. tel. 073-135926

J. Slomp, predikant in algemene dienst van de gereformeerde Kerken.
adres: Dienstencentrum, P.B. 202 Leusden. tel. 033-43244

J. Rijk, secr. van het R.K. Vreemdelingen Pastoraat.
adres: Hinthamerstraat 177, Den Bosch. tel. 073-145159

G. Linssen, provinciaal van Scheut.
adres: Sparrendaalseweg 5, Vught. tel. 04118-1217

H. Obdeijn, wetensch. medewerker in Gesch. Universiteit Nijmegen.
adres: Weth. Broekmanstraat 47, Weurt-Beuningen. tel. 08897-3359

Inhoudsopgave van de verschenen nummers vanaf Mei 1974 t/m Dec. 1978.

- 1 Gedachtenwisseling over dialoog tussen Islam en Christendom.
- 2 Dialoog Islam-Christendom gezien van Islamitische zijde.
- 3 Vastenmaand Ramadan.
- 4 Met Moslims in gesprek over God.
Reaktie en gedragspatroon van de Moslim in onze Westerse samenleving.
- 5 De Bedevaart naar Mekka en het Offerfeest of Aïd el Kebir.
- 6 Kanttekening bij een experiment en Islam in konfrontatie met Christus.
- 7 Islam in konfrontatie met Christus, II en preek bij Eucharistie-viering.
- 8 De Islam en de problemen van onze tijd (interview met de Sheikh v. Al-Azhar)
- 9 Internationaal Congres van Moslims en Christenen te Cordoba.
De R.v.K. te Soest op weg naar de ontmoeting met moslimse plaatsgenoten.
- 10 Inleiding over de Islam door een Christen, aanvaardbaar voor een Moslim.
- 11 Voorschriften met betrekking tot verboden spijsen en dranken.
- 12 De moslim-kalender in de arabische landen.
- 13 Moslims vasten en wij Christenen.
- 14 De Islam en de Bijbel.
- 15 Moslims onder ons.
- 16 Moslims vieren Offerfeest - Bedevaart naar Mekka - Brieven van een Hazjj.
- 17 De Islam op zoek naar het heil.
- 18 Christus volgens de Koran.
- 19 Christus volgens de Koran, het mysterie van Christus dood.
Mohammedanen of Moslims?.
- 20 Samenleven met buitenlandse werknemers - Buitenlanders binnen of buiten -
Ziekenbezoek bij buitenlandse werknemers.
- 21 Joden-Christen-Moslimgroepen in Europa - Dialoog: iedere vorm van kommunika-
tie.
- 22 Houdingen die een rol spelen in de ontmoeting met Moslims.
- 23 De Libanon.
- 24 Christenen in Transjordanië.
- 25 Het rituele gebed in de Islam.
- 26 Syrië.
- 27 Jerusaleem.
- 28 Christenen in Turkije.
- 29 Het Iraakse meisje.
- 30 Persoonsrecht en familierecht in Moslimlanden.
- 31 Het gemengde huwelijk.
- 32 Ter verantwoording en Lezersonderzoek.
- 33 Dialoog tussen Moslims en Christenen en de godsdienstige gevoeligheden.
- 34 De Islam en de Schriften. Resultaat lezersonderzoek.
- 35 Het gemengde huwelijk II.
- 36 Imam en Moskee.
- 37 Goed en kwaad in de Islam.
- 38 De Ahmadiyya-gemeenschap.
- 39 Conferentie in Salzburg.
- 40 Het gebedssnoer in de Islam.
De "99 schoonste namen" van God.
- 41 Het gebruik van islamitische gebedsteksten in de christelijke liturgie of
bij minder officiële gelegenheden. en uit de aktualiteit.
- 42 Abraham in de Koran - uit de aktualiteit in Iran en Indonesië - moskeën
in Nederland - antwoord op vragen m.b.t. steun aan de Kerkmarokkanen.

